

19/05/2021
Άρθρα

Είναι η παράνοια το κλειδί για την ετοιμότητα στις πανδημίες;

Η υπερεπαγρύπνηση νικά την προετοιμασία για τις απρόβλεπτες κρίσεις

Niall Ferguson

Ο NIALL FERGUSON είναι ανώτερος συνεργάτης στην έδρα Milbank Family στο Hoover Institution στο Πανεπιστήμιο Stanford και ο συγγραφέας του βιβλίου με τίτλο Doom: The Politics of Catastrophe.

Τον Ιανουάριο του 2020, κυβερνήτες και επιχειρηματικοί ηγέτες από όλο τον κόσμο συγκεντρώθηκαν στο Νταβός της Ελβετίας, για το ετήσιο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ. Μεταξύ των παρευρισκομένων, υπήρξε ευρεία συμφωνία ότι η κλιματική αλλαγή ήταν η κύρια απειλή για την ανθρωπότητα. Το είπε ο George Soros. Το είπε η Greta Thunberg. Η Έκθεση Παγκόσμιων Κινδύνων (Global Risks Report) του φόρουμ, που δημοσιεύτηκε λίγο πριν από την συγκέντρωση του Νταβός, ανέφερε ως τους «πέντε κορυφαίους παγκόσμιους κινδύνους με όρους πιθανοτήτων» τον ακραίο καιρό, την αποτυχία δράσης για το κλίμα, τις φυσικές καταστροφές, την απώλεια βιοποικιλότητας, και τις ανθρωπογενείς περιβαλλοντικές καταστροφές. Τρεις σχετιζόμενοι με το κλίμα κίνδυνοι έφτασαν επίσης στους πέντε κορυφαίους του φόρουμ «από την άποψη του αντίκτυπου» - μια διάκριση που δεν είχαν επιτύχει οι πανδημίες από το 2008. Ωστόσο, ακόμη και όταν οι μεγάλοι και οι σπουδαίοι κυκλοφορούσαν στο Νταβός, ένας θανατηφόρος και εξαιρετικά μεταδοτικός νέος κορωνοϊός εξαπλωνόταν γρήγορα σε όλο τον κόσμο.

[1]

Νεπαλέζοι στρατιώτες στην Κατμαντού, στις 5 Μαΐου 2021. Navesh Chitrakar / Reuters

Οι κίνδυνοι που προκύπτουν από την άνοδο των παγκόσμιων θερμοκρασιών είναι, φυσικά, πραγματικοί και δυννητικά καταστροφικοί. Αλλά με το να επικεντρωθούμε αποκλειστικά στην κλιματική αλλαγή ρισκάρουμε να υποτιμήσουμε άλλες πιθανές καταστροφές: πολέμους, επαναστάσεις και γενοκτονίες, για να μην αναφέρουμε ηφαιστειακές εκρήξεις, σεισμούς, ξηρασίες, πλημμύρες, καταγίδες -και μάστιγες όπως η πανδημία COVID-19, η οποία συνεχίζει να προκαλεί καταστροφή στις ζωές και στα προς το ζην σε όλο τον κόσμο.

Το πρόβλημα με όλες τις μορφές καταστροφής είναι ότι χαρακτηρίζονται από τυχαίες ή σχετικές κατανομές. Ανήκουν στον τομέα της αβεβαιότητας, όχι του κινδύνου, που σημαίνει ότι δεν μπορούμε να τους προσδώσουμε ουσιαδείς πιθανότητες, πολύ λιγότερο δε να τις προβλέψουμε. Δεν υπάρχει κυκλική θεωρία της ιστορίας που να μπορεί να προβλέψει το χρονοδιάγραμμα, την κλίμακα, ή την φύση της επόμενης μεγάλης καταστροφής. Αυτό βοηθά να εξηγηθεί γιατί οι κοινωνίες τείνουν να σκοντάφτουν από τη μια κρίση στην άλλη, συχνά προετοιμαζόμενες να πολεμήσουν τον τελευταίο πόλεμο μέχρι την στιγμή που ξεσπά ο επόμενος και πολύ διαφορετικός. Εξηγεί επίσης γιατί η γραφειοκρατική ετοιμότητα για κάθε δεδομένη πιθανή καταστροφή αξίζει «τόσο-όσο». Πολλές Δυτικές

κυβερνήσεις ήταν καλά προετοιμασμένες στα χαρτιά για μια πανδημία. Ωστόσο, δεν κατάφεραν να συγκρατήσουν τον θανατηφόρο ιό, ενώ άλλες χώρες –ιδίως, η Ταϊβάν, η Νότια Κορέα και το Ισραήλ– τα πήγαν πολύ καλύτερα.

Εκείνο που έχουν κοινό αυτές οι τρεις χώρες είναι μια γενική αίσθηση παράνοιας: έναν φόβο ότι θα μπορούσαν να παρασυρθούν από οποιονδήποτε αριθμό απειλών που απορρέουν, άμεσα ή έμμεσα, από εχθρικές δυνάμεις στις περιοχές τους. Αντί να προσπαθούν να προβλέψουν μια ή δυο μελλοντικές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και να προετοιμαστούν για αυτές με δυσκίνητα σχέδια έκτακτης ανάγκης, αυτές οι χώρες υπογραμμίζουν την ταχεία αντίδραση και την ανάπτυξη τεχνολογίας για να μεγιστοποιήσουν την ικανότητά τους να ελίσσονται ακαριαία.

Είναι αδύνατο να γνωρίζουμε εκ των προτέρων ποια θα είναι η επόμενη κρίση. Για κάθε πιθανή καταστροφή, υπάρχει τουλάχιστον μια εύλογη Κασσάνδρα. Αλλά δεν μπορούν να τύχουν όλες οι προφητείες σχετικής πρόληψης. Το βασικό μάθημα του 2020, λοιπόν, είναι ότι είναι καλύτερα να είμαστε γενικά παρανοϊκοί από το να είμαστε γραφειοκρατικά προετοιμασμένοι –με την έννοια ότι έχουμε δημιουργήσει πολλές εκθέσεις και έγγραφα PowerPoint, κανένα από τα οποία δεν θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμο όταν η καταστροφή χτυπήσει πραγματικά.

Η ΑΙΧΜΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΙΑΣ

Στα χαρτιά, οι Ηνωμένες Πολιτείες και το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν αμφότερες εξαιρετικά καλά προετοιμασμένες [χώρες] για μια πανδημία. Κατατάσσονταν πρώτη και δεύτερη στην κατάταξη της Παγκόσμιας Ασφάλειας Υγείας που δημιουργήθηκε το 2019 από την Economist Intelligence Unit. Οι Ηνωμένες Πολιτείες έλαβαν μια παρόμοια καλή έκθεση από την Κοινή Εξωτερική Αξιολόγηση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Ωστόσο, τον Ιανουάριο του 2020, όταν οι αναφορές από την Κίνα έδειξαν ότι ο νέος κορωνοϊός που είναι τώρα γνωστός ως SARS-CoV-2 ήταν μεταδοτικός και θανατηφόρος, αυτές οι κυβερνήσεις αργούσαν να δράσουν. Ο Αμερικανός επιδημιολόγος Larry Brilliant, βασικός παράγοντας στην εκστρατεία για την εξάλειψη της ευλογιάς, έχει πει επί πολλά χρόνια ότι ο τύπος αντιμετώπισης των μολυσματικών ασθενειών είναι «έγκαιρη ανίχνευση, έγκαιρη αντίδραση». Στην Ουάσινγκτον και στο Λονδίνο, συνέβη το αντίθετο.

Η αποτυχία των Ηνωμένων Πολιτειών, του Ηνωμένου Βασιλείου και άλλων πλούσιων Δυτικών κυβερνήσεων να συγκρατήσουν την COVID-19 αντιφάσκει με την εμπειρία μιας χούφτας μικρότερων χωρών με λιγότερους πόρους. Η Ταϊβάν και η Νότια Κορέα, συγκεκριμένα, ξεχώρισαν για την αποτελεσματικότητα των αντιδράσεών τους στην πανδημία. Καμία τους δεν απαίτησε καθολικό lockdown για τον περιορισμό της COVID-19. Στην πραγματικότητα, οι περιορισμοί τους για την πανδημία, όπως μετρήθηκαν από το Oxford Blavatnik School, ήταν από τους λιγότερο αυστηρούς στον ανεπτυγμένο κόσμο. Τα ποσοστά θανάτου που σχετίζονται με την πανδημία και στις δύο χώρες μιλούν από μόνα τους: 12 στην Ταϊβάν, 1.891 στη Νότια Κορέα. (Το ξέσπασμα κρουσμάτων που απαίτησε μερικό lockdown στην Ταϊπέι αυτή την εβδομάδα προσελκύει την προσοχή όχι λόγω του μεγέθους του, αλλά επειδή είναι η πρώτη φορά που οι αριθμοί κρουσμάτων στην Ταϊβάν ξεπέρασαν τους διψήφιους αριθμούς).

Γιατί αυτές οι δύο χώρες –αμφότερες πολύ πιο κοντά στην πηγή της πανδημίας από όσο οι Ηνωμένες Πολιτείες– ήταν πολύ πιο επιτυχημένες στην αντιμετώπιση της; Η εύκολη απάντηση είναι ότι έμαθαν από τα διδάγματα δύο προηγούμενων εστιών κορωνοϊού, του SARS και του MERS. Αλλά αυτή η εξήγηση υποτιμά την δημιουργικότητα των αντιδράσεών τους. Η Ταϊβάν χρησιμοποίησε διαδικτυακές πλατφόρμες για να συλλέξει και να μοιραστεί πληροφορίες σχετικά με τα κρούσματα και την έκθεση, ποσόστωσε τις μάσκες προσώπου όταν ήταν σπάνιες, και επέβαλε καραντίνες. Τα σχολεία παρέμειναν ανοιχτά, έστω και με αυστηρές επιφυλάξεις.

Στη Νότια Κορέα, η κυβέρνηση και ο ιδιωτικός τομέας συνεργάστηκαν για να αυξήσουν γρήγορα τα διαγνωστικά τεστ· την ίδια στιγμή, η κυβέρνηση ανέπτυξε ένα σύστημα εντοπισμού επαφών βασισμένο στα κινητά τηλέφωνα. Σύμφωνα με τη νομοθεσία που ψηφίστηκε την εποχή του MERS, η κυβέρνηση είχε την εξουσία να συλλέγει πληροφορίες από κινητά τηλέφωνα, πιστωτικές κάρτες και άλλες πηγές από οποιονδήποτε βρεθεί θετικός, και να τα χρησιμοποιήσει για να ανακατασκευάσει τις πρόσφατες κινήσεις του. Αυτά τα δεδομένα, απογυμνωμένα από προσωπικά αναγνωριστικά, κοινοποιήθηκαν στην συνέχεια σε εφαρμογές κοινωνικών μέσων, επιτρέποντας σε άλλους να προσδιορίσουν εάν είχαν διασταυρώσει την πορεία τους με ένα μολυσμένο άτομο, ή όχι. Όπως η Ταϊβάν, η Νότια Κορέα επέβαλε αυστηρές καραντίνες.

Παράλληλα με την Ταϊβάν και τη Νότια Κορέα, το Ισραήλ λαμβάνει μια αξιοπρεπή αναφορά. Είναι αλήθεια ότι το ιστορικό του για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού ήταν πιο μικτό. Μετά από μια έντονη έγκαιρη αντίδραση στην πανδημία πριν από έναν χρόνο, το Ισραήλ αντιμετώπισε δύο μεγάλα κύματα θανάτων που κορυφώθηκαν τον Οκτώβριο του 2020 και τον Ιανουάριο του 2021. Ωστόσο, οι προμήθειες εμβολίων και η διάθεσή τους στο Ισραήλ ήταν οι καλύτερες στον κόσμο.

Η Ταϊβάν, η Νότια Κορέα και το Ισραήλ είναι, φυσικά, όλες κορυφαίες καινοτόμοι στον χώρο της τεχνολογίας, κάτι που αναμφίβολα βοήθησε στις πανδημικές αντιδράσεις τους. Αλλά ακόμη πιο σημαντικό είναι το γεγονός ότι και οι τρεις έχουν πολύ καλούς λόγους –με τη μορφή εχθρικών και κοντινών γειτόνων– να είναι παρανοϊκοί. Η Ταϊβάν αντιμετωπίζει διαρκώς την απειλή της Κίνας, της οποίας μαχητικά και βομβαρδιστικά αεροσκάφη εισβάλλουν τακτικά στον εναέριο χώρο της και της οποίας οι χάκκερ και οι προπαγανδιστές προσπαθούν να υπονομεύσουν την

δημοκρατία της. Ομοίως, η Νότια Κορέα ζει με την γνώση ότι οι βαλλιστικοί πύραυλοι του βόρειου γείτονά της θα μπορούσαν να φτάσουν μέσα σε λίγα λεπτά, και το Ισραήλ αντιμετωπίζει καθημερινές απειλές από το Ιράν και από μη φιλικά αραβικά κράτη, καθώς και τρομοκρατικές οργανώσεις που είναι πάρα πολλές για να αναφερθούν.

Έτυχε να επισκεφθώ την Ταϊβάν στις αρχές Ιανουαρίου 2020, προτού καταστεί σαφής η πλήρης κλίμακα της βιολογικής απειλής που προέρχεται από την Γουχάν. Οι αξιωματούχοι με τους οποίους μίλησα επικεντρώθηκαν περισσότερο στην απειλή της κινεζικής παρέμβασης στις εκλογές τους. Αλλά εντυπωσιάστηκα βαθιά από όσα έμαθα για το έργο της Audrey Tang, η οποία διορίστηκε Υπουργός Ψηφιακής Πολιτικής αφότου δημιούργησε ένα πρόγραμμα ψηφιακών ικανοτήτων για τα σχολεία της Ταϊβάν το 2017. Η προσέγγιση της Tang -να χρησιμοποιεί λογισμικό και smartphone για να ενδυναμώνει τους πολίτες και να κάνει το κράτος πιο υπεύθυνο- έχει τις ρίζες της στις φοιτητικές διαμαρτυρίες του 2014, γνωστές ως Sunflower Movement, τις οποίες υποστήριξε. Έχει εμπνεύσει έναν νέο τρόπο σκέψης που θεωρεί ότι η δημοκρατία αντιμετωπίζει πολλαπλές απειλές, συμπεριλαμβανομένων [των απειλών] από το εσωτερικό, και ότι η τεχνολογία επιτρέπει μια νέα μορφή άμυνας από πολλές πηγές (crowdsourced defense).

Η αντίθεση μεταξύ της προσέγγισής της και της προσέγγισης των περισσότερων Δυτικών χωρών δεν θα μπορούσε να είναι πιο έντονη. Στην κυβέρνηση των ΗΠΑ, πολλά επίσημα έγγραφα έδωσαν την ψευδαίσθηση της ετοιμότητας, αλλά, όπως επισημαίνει μια νέα έκθεση από την Ανεξάρτητη Επιτροπή για την Ετοιμότητα και Αντίδραση στην Πανδημία, ελλείπει ασκήσεων και προσομοιώσεων, δεν υπάρχει καμία εγγύηση ότι αυτές οι προετοιμασίες θα λειτουργήσουν «σε πραγματικές συνθήκες πανδημικής πίεσης». Ο Robert Kadlec, ο οποίος υπηρέτησε ως βοηθός Υπουργός για την ετοιμότητα και την ανταπόκριση στο Υπουργείο Υγείας και Ανθρωπίνων Υπηρεσιών των ΗΠΑ μέχρι τον Ιανουάριο του 2021, ξεκάθαρα υποψιαζόταν το ίδιο. Σε μια διάλεξη τον Οκτώβριο του 2018, έδωσε μια εντυπωσιακή ειλικρινή αξιολόγηση της κατάστασης της πολιτικής βιοασφάλειας των Ηνωμένων Πολιτειών και της ανάγκης για μια αποτελεσματική ασφαλιστική πολιτική κατά πανδημίας. «Αν δεν το οικοδομήσουμε αυτό», είπε, «θα είμαστε "SOL" [shit out of luck] εάν θα πρέπει να έρθουμε ποτέ αντιμέτωποι με αυτό».

ΡΟΥΛΕΤΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Ποια καταστροφή θα συμβεί στον κόσμο μετά; Όχι άλλη μια πανδημία -αυτό θα ήταν πολύ προφανές για να είναι μια εύλογη ιστορία. Είναι ωστόσο πιθανό. Ένα νέο στέλεχος της γρίπης των χοίρων δεν είναι ποτέ μακριά, ούτε κάποια άλλη νέα αναπνευστική νόσος. Υπάρχουν ήδη ανθεκτικά στα αντιβιοτικά μικρόβια όπως το *Staphylococcus aureus*· περιμένει κανείς με τρόμο ένα ανθεκτικό στα αντιβιοτικά στέλεχος της βουβωνικής πανώλης.

Ήδη, καθώς μια καταστροφή προκαλεί συχνά μια άλλη, η COVID-19 -με την βοήθεια σημανών ακρίδων- προκαλεί διατροφική κρίση σε περιοχές της Αφρικής και της Νότιας Ασίας. Το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα εκτιμά ότι 34 εκατομμύρια άνθρωποι βρίσκονται στο χείλος του λιμού, ιδίως σε χώρες όπως το Αφγανιστάν, η Μπουρκίνα Φάσο, η Αϊτή, και η Ζιμπάμπουε. Τα πράγματα έχουν επιδεινωθεί από την διακοπή των καθιερωμένων προγραμμάτων εμβολιασμού. Τα κρούσματα διφθερίτιδας μαίνονται επί του παρόντος στο Σουδάν και την Δομινικανή Δημοκρατία, η χολέρα στη Μοζαμβίκη και η ιλαρά στις Φιλιππίνες.

Οι εκτεταμένες πυρκαγιές του περασμένου έτους στην Καλιφόρνια φάνηκαν να δίνουν αξία στις προειδοποιήσεις των κινδυνολόγων για την κλιματική αλλαγή, αν και οι πυρκαγιές αποκάλυψαν τόσο την κακοδιαχείριση των δασών της πολιτείας όσο και την υπερθέρμανση του πλανήτη. Σε κάθε περίπτωση, ένας τεράστιος σεισμός στο Ρήγμα του Αγίου Ανδρέα θα μπορούσε να κάνει τις πυρκαγιές να φαίνονται μικροπρόβλημα και η έκρηξη του υπερηφαιστίου του Yellowstone θα καθιστούσε περιττή την συζήτηση για τις ανθρωπογενείς κλιματικές αλλαγές. Ούτε πρέπει να ξεχνάμε τις εξωγήινες απειλές που δημιουργούνται από τις διακυμάνσεις στην ηλιακή ή την αστρική δραστηριότητα.

Εκτός από αυτές τις εξωγενείς απειλές, υπάρχουν οι διάφορες τεχνολογίες που έχουν σχεδιάσει ή επινοούν οι άνθρωποι που έχουν την δυνατότητα να μας καταστρέψουν. Ένας πυρηνικός πόλεμος μεταξύ δύο μεγάλων δυνάμεων ή μια σημαντική πράξη πυρηνικής τρομοκρατίας θα μπορούσε να σκοτώσει περισσότερους ανθρώπους μέσα σε λίγες ώρες από όσους σκότωσε η COVID-19 σε έναν χρόνο. Ο πυρηνικός χειμώνας που θα ακολουθούσε έναν πυρηνικό πόλεμο θα καθιστούσε ακατοίκητο μεγάλο μέρος του πλανήτη. Τα βιολογικά όπλα θα μπορούσαν να έχουν συγκρίσιμες καταστροφικές συνέπειες, εάν αναπτυχθούν ή απελευθερωθούν κατά λάθος σε μεγάλη κλίμακα. Η γενετική μηχανική είναι μια πιο πρόσφατη καινοτομία που, όπως η πυρηνική ενέργεια, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για κακόβουλους ή καλοήθεις σκοπούς.

Στον τομέα της τεχνολογίας των υπολογιστών, έχουν προκύψει νέοι κίνδυνοι ή ενδέχεται να προκύψουν σύντομα. Το Ίντερνετ των Πραγμάτων έχει δημιουργήσει πολλές ευπάθειες για τις κυβερνήσεις, των οποίων η κρίσιμη ισχύς, η διοίκηση, ο έλεγχος, και η επικοινωνιακή υποδομή μπορούν τώρα να απενεργοποιηθούν εν μέρει ή και πλήρως από κυβερνοεπιθέσεις. (Η πρόσφατη επίθεση για λύτρα στον αγωγό καυσίμων Colonial ήταν ένα τρέιλερ για μια πολύ μεγαλύτερη ταινία καταστροφών). Τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης μπορούν ήδη να διδάξουν πώς να νικήσουν τους πρωταθλητές σε παιχνίδια όπως το σκάκι και το Go και μπορεί μια μέρα να στραφούν εναντίον των ανθρώπινων δημιουργών τους, σύμφωνα με Eliezer Yudkowsky του Ινστιτούτου Έρευνας Πληροφορικής στο Μπέρκλεϊ της Καλιφόρνια. Ο Yudkowsky προειδοποιεί για έναν τροποποιημένο νόμο του Moore: κάθε 18 μήνες, το

ελάχιστο IQ που απαιτείται για την καταστροφή του κόσμου μειώνεται κατά μια μονάδα. Ένα τελευταίο εφιαλτικό σενάριο είναι ότι η ναυτεχνολογία -η μοριακή μεταποίηση- οδηγεί σε μια αυτο-διαϊωνιζόμενη και ασταμάτητη διαδικασία που πνίγει την ανθρωπότητα στον βούρκο.

Ορισμένοι συγγραφείς έχουν προτείνει τρόπους για την προστασία της ανθρωπότητας από την καταστροφή και την αυτοκαταστροφή. Στο βιβλίο τους Warnings: Finding Cassandras to Stop Catastrophes, οι Richard A. Clarke και R. P. Eddy προτείνουν την πρόσληψη επίσημων «Κασσάνδρων» σε κυβερνήσεις, διεθνείς οργανισμούς, πανεπιστήμια, και εταιρείες. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, προτείνουν την δημιουργία ενός Εθνικού Γραφείου Προειδοποιήσεων που να είναι επιφορτισμένο με τον εντοπισμό των χειρότερων πιθανών σεναρίων, τη μέτρηση των κινδύνων, και την χάραξη στρατηγικών αντιστάθμισης, πρόληψης, και μετριασμού. Γιατί όμως αυτές οι Κασσάνδρες θα λαμβάνονται περισσότερο υπόψη από όσο ο αρχικός Τρωικός προφήτης της καταστροφής στον Αγαμέμνονα του Αισχύλου; Στο κάτω-κάτω, υπήρχαν δεκάδες επιφανείς άνθρωποι που προειδοποίησαν για τον κίνδυνο μιας θανατηφόρας πανδημίας πριν από την κρίση της COVID-19. Οι Κασσάνδρες δεν θα μας σώσουν αν όλα όσα εμπνέουν είναι σχέδια ετοιμότητας που δεν θα αξίζουν ούτε τα PDF στα οποία αποθηκεύονται όταν χτυπήσει η επόμενη καταστροφή.

Ο Nick Bostrom, φιλόσοφος στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, υποστήριξε ότι οι κυβερνήσεις πρέπει από κοινού να «επιβραδύνουν τον ρυθμό της προόδου προς τις τεχνολογίες που αυξάνουν τον κίνδυνο σε σχέση με τον ρυθμό προόδου των προστατευτικών τεχνολογιών», διασφαλίζοντας ότι οι άνθρωποι που αναπτύσσουν τις νέες τεχνολογίες συμφωνούν να τις χρησιμοποιούν για καλούς και όχι κακούς σκοπούς, ενώ παράλληλα αναπτύσσουν «την ικανότητα της διακρατικής διακυβέρνησης που απαιτείται για να προλαβαίνουν, με εξαιρετικά υψηλή αξιοπιστία, οποιοδήποτε άτομο ή μικρή ομάδα ... από την εκτέλεση οποιασδήποτε πράξης που είναι εξαιρετικά παράνομη».

Ωστόσο, η πρόταση του Bostrom αποδεικνύεται από μόνη της μια υπαρξιακή απειλή. Για να προστατεύσει την ανθρωπότητα από τον εαυτό της, οραματίζεται ένα «Ραπορτίον υψηλής τεχνολογίας» [στίμ: raporticon είναι ένα είδος κυκλικού κτίσματος, συνήθως φυλακής, ώστε κάθε κελί και κάθε κρατούμενος να είναι συνεχώς εποπτευόμενος] με «εξοπλισμένο με πανταχού επιτήρηση για προληπτική αστυνόμευση». Ο στόχος θα ήταν η «αποτελεσματική παγκόσμια διακυβέρνηση» με «κάποιο είδος μηχανισμού επιτήρησης και επιβολής που θα καθιστούσε δυνατή την παρεμπόδιση των προσπαθειών για μια καταστροφική πράξη». Αυτή είναι μια οδός προς τον ολοκληρωτισμό -ειδικά σε μια εποχή στην οποία οι τεχνολογίες που θα καθιστούσαν δυνατή μια τέτοια παγκόσμια κατάσταση παρακολούθησης υπάρχουν ήδη. Τα ολοκληρωτικά καθεστώτα του εικοστού αιώνα προκάλεσαν μερικές από τις μεγαλύτερες καταστροφές στην ιστορία, με κόστος θανάτους σε δεκάδες εκατομμύρια. Η οικοδόμηση του raporticon του Bostrom για την αποτροπή της δημιουργίας μιας μηχανής της Ημέρα της Κρίσεως θα ισοδυναμούσε με το να αυτοκτονήσει κάποιος επειδή φοβάται μην δολοφονηθεί.

Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Καλύτερα από το να είναι κάποιος προετοιμασμένος για ένα συγκεκριμένο είδος καταστροφής, είτε πρόκειται για κλιματική αλλαγή είτε για πανδημία, είναι να είναι γενικά παρανοϊκός -ειδικά εάν οι προετοιμασίες του είναι πιθανό να αποδειχθούν αναποτελεσματικές στην πράξη. Οι κυβερνήσεις πρέπει να αγκαλιάσουν το πλήρες φάσμα της επαγρύπνησης και να βελτιώσουν την ικανότητά τους για ταχεία αντίδραση, κάνοντας δημιουργική χρήση της νέας τεχνολογίας, όπως έκανε η Tang στην Ταϊβάν.

Εκτός από το απλό γεγονός ότι φαίνεται να λειτουργεί, η προσέγγιση της Τανγκ είναι ελκυστική επειδή ενδυναμώνει τους απλούς ανθρώπους και όχι το κράτος ή την πολιτική ελίτ. Σε μια συνέντευξη πέρυσι, εξήγησε ότι η Ταϊβάν χρησιμοποιεί πλέον εργαλεία λογισμικού ανοιχτού κώδικα για να αξιοποιήσει την «συλλογική νοημοσύνη» (“collective intelligence”) της κοινωνίας των πολιτών μέσω του «συμμετοχικού σχεδιασμού μηχανισμού» (“participatory mechanism design”). Τα δημοσκοπικά εργαλεία όπως το Join και το vTaiwan είναι οικοδομημένα πάνω στο Pol.is -ένα πρόγραμμα λογισμικού που περιγράφεται από έναν από τους συνιδρυτές του, τον Colin Megill, ως «εργαλείο για τη μετατροπή του πλήθους σε κάτι συνεκτικό»- και παρέχει στην κυβέρνηση μια «χονδρική συναίνεση» σε πολλά θέματα. Η αμερικανική ανταντακλαστική αντίδραση σε τέτοιες καινοτομίες -όπως φαίνεται από την άρνηση να κάνουν σοβαρή χρήση εφαρμογών ιχνηλάτησης επαφών πέρυσι- είναι ότι αποτελούν απειλή για τις πολιτικές ελευθερίες. Αυτό είναι λίγο υπερβολικό από ένα έθνος που έπρεπε να υποβληθεί σε διάφορους βαθμούς lockdown κατά την διάρκεια της πανδημίας. Όπως υποστηρίζει η Τανγκ, η ταϊβανέζικη προσέγγιση είναι το ακριβώς αντίθετο του τεχνητού, ενεργοποιημένου από πληροφορίες, raporticon που βρίσκεται υπό κατασκευή στην ηπειρωτική Κίνα. Η Τανγκ χρησιμοποιεί την τεχνολογία για να προστατεύσει τις ατομικές ελευθερίες και όχι για να τις διαβρώσει.

Τα πλήθη, φυσικά, είναι ικανά για τρέλα όπως και για σοφία. Παρόλα αυτά, φαίνεται απίθανο η ταϊβανέζικη προσέγγιση στην διαχείριση καταστροφών -η ταχεία, τεχνολογική αντίδραση και όχι η γραφειοκρατική ψευδοετοιμότητα- να δημιουργήσει μια λίστα κινδύνων τόσο επικίνδυνα μυωπικών όσο αυτή που δημοσίευσε το Νταβός τις παραμονές της πανδημίας.

Copyright © 2021 by the Council on Foreign Relations, Inc.
All rights reserved.

Στα αγγλικά: <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2021-05-18/paranoi...> [2]

Μπορείτε να ακολουθείτε το «Foreign Affairs, The Hellenic Edition» στο TWITTER στην διεύθυνση www.twitter.com/foreigngr [3] αλλά και στο FACEBOOK, στην διεύθυνση www.facebook.com/ForeignAffairs.gr [4] και στο linkedin στην διεύθυνση <https://www.linkedin.com/company/foreign-affairs-the-hellenic-edition> [5]

Return to Article: <https://foreignaffairs.gr/articles/73252/niall-ferguson/einai-i-paranoia-to-kleidi-gia-tin-etoimotita-stis-pandimies>

[Home](#) > Άρθρα > Είναι η παράνοια το κλειδί για την ετοιμότητα στις πανδημίες;
Published on *Foreign Affairs - Hellenic Edition* (<https://foreignaffairs.gr>)

Links:

[1] <https://foreignaffairs.gr/article-images/19052021-1.jpg>

[2] <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2021-05-18/paranoia-key-pandemic-preparedness>

[3] <http://www.twitter.com/foreigngr>

[4] <http://www.facebook.com/ForeignAffairs.gr>

[5] <https://www.linkedin.com/company/foreign-affairs-the-hellenic-edition>